Nr 199.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående fördelning af medel till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder; gifven Stockholms slott den 7 april 1911.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver ett blandadt civil- och ecklesiastikärende vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå Riksdagen

att af de medel, som, jämlikt 25 § i nådiga förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905, äro eller blifva afsatta för främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder, anvisa bidrag för nedan angifna ändamål att under de villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvas lämpliga, utgå med följande belopp, nämligen:

såsom understöd för år 1912 åt kuranstalten Sans Souci	kronor	7,000: —
såsom bidrag till vissa byggnadsarbeten m. m. vid Stockholms alkoholisthem	»	3,500: —
såsom understöd för år 1912 åt samma hem	»	8,500: —
såsom understöd för år 1912 åt kuranstalten Solvik å Styrsö	»	7,000: —
såsom bidrag till påbörjande af anläggning af en handelsträdgård vid svenska diakonsällskapets vårdhem Berga	»	3,000: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1911 af verksamheten vid sistnämnda anstalt	»	8,650: —
Transport	kronor	37,650: —

Transport	kronor	37,650: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1912 af verksamheten vid Strängnäs stifts alkolisthem vid Härnö	»	5,000: —
såsom bidrag till nybyggnadsarbeten vid sällskapets för kristlig social nykterhetsverksamhet Flodakoloni	»	5,000: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1911 af verksamheten vid samma koloni	»	5,000: —
till främjande af järnvägsmännens helnykterhetsförbunds verksamhet under år 1912	»	2,000: —
såsom bidrag till uppehållande af internationella byråns för alkoholismens bekämpande verksamhet under år 1912	»	750: —
till främjande af Svenska sällskapets för nykterhet och folkuppfostran, det år 1837 stiftade Svenska nykterhetssällskapets verksamhet under år 1912	»	8,000: —
till understöd för fortsatt utgifvande under år 1912 af tidskriften Mimer	»	2,000: —
till främjande af Sveriges lärares nykterhetsförbunds verksamhet under år 1912	»	3,000: —
för främjande af Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås verksamhet under år 1912	»	8,000: —
till främjande af centralförbundets för nykterhetsundervisning verksamhet under år 1912	»	10,000: —
till anordnande under år 1912 af en kurs i alkohologi och hälsolära dels för ämneslärare och ämneslärarinnor vid folkskoleseminarierna, vid folkhögskolorna samt vid de under öfverstyrelsens för rikets allmänna läroverk inseende ställda läroanstalter äfvensom för gymnastiklärarna vid folkskoleseminarierna och de allmänna läroverken, dels ock för folkskollärare	»	51,000: —
till understöd för utgifvande under år 1912 af tidskriften Tirfing	»	1,500: —
för främjande af Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbunds verksamhet under år 1912	»	4,000: —
för främjande af Sveriges nationaltempels af Templarorden studieverksamhet under år 1912	»	3,000: —
Transport	kronor	145,900: —

Transport	kronor	145,900: —
för främjande af nykterhetsorden Verdandis studieverksamhet under år 1912	»	2,000: —
för främjande af Sveriges storloge af I. O. G. T. studieverksamhet under år 1912	»	8,000: —
för främjande af Sveriges blåbandsförenings studieverksamhet under år 1912	»	4,000: —
för främjande af Nationalgodtemplarordens studieverksamhet under år 1912	»	2,000: —
samt för främjande af nykterhetsföreningen Hvita bandets studieverksamhet under år 1912	»	2,000: —
Summa	kronor	163,900: —

samt att, sedan berörda belopp, 163,900 kronor, äfvensom de af Riksdagen från ifrågavarande medel tidigare anvisade belopp utgått, utaf återstoden af de medel, som äro eller blifva afsatta för ifrågavarande ändamål, till Kungl. Maj:ts förfogande ställes ett belopp af högst 2,000 kronor för främjande på annat sätt af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Hugo Hamilton.

Protokoll öfver blandadt civil- och ecklesiastikärende, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 7 april 1911.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve TAUBE,
Statsråden: HEDERSTIERNA,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
MALM,
LINDSTRÖM,
NYLANDER,
von SYDOW,
von KRUSENSTIERNA.

Chefen för civildepartementet, statsrådet grefve Hamilton anförde:

Enligt 25 § i nådiga förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905 skola de afgifter, som enligt samma förordning inflyta för rättigheterna till detaljhandel med brännvin, äfvensom den nettovinst af rörelsen, som bolag enligt 21 § skall afstå, fördelas på det sätt, att, beträffande stad, tjugunio hundradelar af bolagets nyssnämnda afgifter och nettovinst tillfalla staden, under det återstoden insättes i statskontoret, samt att för landsbygd hela beloppet insättes i statskontoret.

Af de andelar, hvilka sålunda ingå till statskontoret, skall afsättas ett belopp, motsvarande en hundradel af samtliga afgifter och vinstmedel för riket, för att användas till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder.

I den proposition, som den 19 mars 1909 afläts till Riksdagen angående fördelning af de medel, som under år 1909 och 1910 skulle komma att afsättas till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder, beräknades, att för försäljningsåret $\frac{1 \text{ okt.}}{1 \text{ nov.}}$ 1907—31 dec. 1908 och för kalenderåret 1909 dessa medel icke skulle komma att understiga 300,000 kronor. Denna beräkning har visat sig riktig, i det att för förstnämnda försäljningsår, omfattande mer än 14 månader, den 16 juli 1909 enligt 25 § afsattes för ifrågavarande ändamål 193,929 kronor 65 öre, och för det senare, kalenderåret 1909, den 11 juni 1910 afsatts 128,860 kronor 29 öre. Den betydliga skillnaden i summornas storlek, delvis förklarlig genom det förstnämnda försäljningsårets längd och den inverkan storstrejken haft å brännvinskonsumtionen under augusti månad år 1909, tyder åter på, att det i propositionen till sistlidet års Riksdag gjorda antagandet att de medel, som för försäljningsåren 1909 och 1910 skulle komma att afsättas, komme att uppgå till sammanlagdt 300,000 kronor, icke torde hålla streck. För försäljningsåret 1910 och följande år synes tills vidare 135,000 kronor vara det belopp, till hvilket afsättningen torde böra beräknas. Med denna utgångspunkt skulle för försäljningstiden $\frac{1 \text{ okt.}}{1 \text{ nov.}}$ 1907—31 dec. 1911 afsättas omkring 600,000 kronor.

Af dessa medel har Kungl. Maj:t och Riksdagen hittills förfogat öfver sammanlagdt 434,750 kronor.

Skillnaden mellan förenämnda 600,000 kronor och 434,750 kronor eller i rundt tal 165,000 kronor skulle sålunda utgöra det belopp, som till och med år 1912 finnes tillgängligt.

Jag tillåter mig nu underställa Kungl. Maj:t frågan om fördelning af dessa medel.

Innan jag redogör för de framställningar, som i ärendet inkommit, ber jag få erinra, att Riksdagen, på hvars initiativ nu förevarande bestämmelse i brännvinsförordningen tillkommit, i sin skrifvelse i ämnet den 18 maj 1905 anförde, att Riksdagen genom formuleringen af 25 § i korthet antydt de ändamål, för hvilka medlen borde användas. Af dessa medel, yttrade Riksdagen vidare, torde anslag kunna utgå till anordnande af föreläsningar i nykterhetsfrågan, till föreningar med nykterhetsundervisning såsom ändamål, till undervisning af lärare och lärarinnor i och för ett tillfredsställande ordnande af den dem ålagda undervisningen om rusdryckerna och deras verkningar jämte andra

nykterhet främjande ändamål. Motarbetandet af dryckenskapens följder syntes åter enligt Riksdagens förmenande kunna ske genom anslag för upprättande af stats- eller kommunalasyler för alkoholister samt i form af understöd åt privata alkoholistasyler m. m.

Jag öfvergår härefter till de särskilda ansökningar, som i ärendet inkommit till civildepartementet.

Kuranstalten Sans Souci.

På grund af särskilda framställningar har Riksdagen beviljat för hvart och ett af åren 1894—1900 ett extra anslag af 2,000 kronor, för hvart och ett af åren 1901—1904 ett extra anslag af 3,000 kronor samt för hvart och ett af åren 1905—1908 ett extra anslag af 4,000 kronor att utgå till *kuranstalten Sans Souci* på villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvades lämpliga.

Sedermera har Riksdagen medgifvit, att under de villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvades lämpliga, finge såsom understöd för hvartdera af åren 1909—1911 åt nämnda kuranstalt utgå ett belopp af 7,000 kronor af de, jämlikt 25 § i nådiga förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905, till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder afsatta, hos statskontoret innestående medel.

Genom nådigt bref den 23 juni 1910 har Kungl. Maj:t föreskrifvit enahanda villkor för åtnjutande af berörda understöd under år 1911, som tidigare varit uppställda.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift har nu styrelsen för kuranstalten, under förmälan att anstalten alltjämt för sitt bestånd vore i största behof af understöd, i underdånighet anhållit, att Kungl. Maj:t måtte allt framgent och närmast för år 1912 föreslå Riksdagen att bevilja anstalten ett årsanslag af 7,000 kronor.

I afgifvet underdånigt utlåtande den 30 september 1910 har medicinalstyrelsen tillstyrkt framställningen och därvid vitsordat, att anstalten fortfarande är i behof af statsunderstöd samt att de af Kungl. Maj:t för åtnjutande af förut beviljade understöd föreskrifna villkor blifvit af anstalten uppfyllda.

Den af mig infordrade redogörelsen för anstaltens verksamhet under år 1909 utvisar, att patientantalet varit större än under föregående år. Från år 1908 kvarstodo 15 patienter och under år 1909 inskrefvos 31 nya, hvadan hela antalet vårdade utgjort 46 eller 3 mer än under år 1908. Af de vårdade hafva 36 utskrifvits, hvaremot 10 patienter kvarstodo vid årsskiftet. Antalet samtidigt vårdade har växlat mellan 12 och 18 med ett medeltal af 15.

I fråga om kurresultatet är att anteckna, att 4 patienter under året utskrifvits och 1 aflidit före kurtidens utgång, 4 återfallit och 26 blifvit, så vidt från tillförlitligt håll kunnat inhämtas, återställda; 13 af dem äro fortfarande absolutister och 13 hafva intagit den s. k. moderata ståndpunkten. Beträffande 1 patient är resultatet okändt.

Inkomsterna under året af patientafgifter, trädgården, räntor och statsanslag hafva uppgått till 21,391 kronor 37 öre, under det omkostnaderna inberäknadt restituerade patientafgifter och kontant understöd åt medellösa patienter belöpt sig till 19,098 kronor 87 öre.

Departementschefen.

På grund af hvad sålunda förekommit synes det begärda understödet för år 1912 böra beredas anstalten.

Stockholms alkoholisthem Eolshäll.

Riksdagen har på extra stat beviljat *Stockholms alkoholisthem* till uppehållande af verksamheten vid kuranstalten Eolshäll anslag för år 1899 af 2,000 kronor, för hvart och ett af åren 1900—1903 af 4,000 kronor samt för ett hvart af åren 1904—1908 af 6,000 kronor att utgå på de villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvades lämpliga.

Sedermera har Riksdagen medgifvit, att under de villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvades lämpliga, finge såsom understöd för hvartdera af åren 1909, 1910 och 1911 åt Stockholms alkoholisthem utgå ett belopp af 8,500 kronor af de till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder afsatta medel.

Genom nådigt bref den 23 juni 1910 har Kungl. Maj:t föreskrifvit samma villkor för understödets åtnjutande under år 1911, som tidigare varit gällande.

a) Anslag till ombyggnad m. m.

Uti en till Kungl. Maj:t ingifven skrift har alkoholisthemmets styrelse nu i underdånighet anhållit om ett anslag af 4,859 kronor 95 öre, att användas till om- och tillbyggnader vid anstalten på följande sätt:

Till en tillbyggnad för vinnande af ökadt utrymmme för kök och bostäder åt tjänare	kronor	2,287: 93
Spisanordningar	»	205: 02
Uppsättning af en spisel	»	60: —
Anordning för varmvatten i köket och ändring af vattenledning med hänsyn till eldfara	»	1,217: —
Tillbyggnad af växthus	»	676: —
Anskaffning och uppsättning af två s. k. luxlampor	»	414: —
Summa	kronor	4,859: 95

Tillika har ingifvits ett af t. f. förste provinsialläkaren i Stockholms län Gideon Edlund utfärdadt intyg, att han, efter på platsen verkställd besiktning, funnit de ifrågasatta om- och tillbyggnaderna synnerligen behöfliga, å hvilket intyg anstaltens inspektor tecknat instämmande.

Härjämte hafva bifogats kostnadsförslag och ritningar beträffande ifrågavarande arbeten.

Af berättelsen rörande anstaltens verksamhet under år 1909 framgår, att anstalten vid början af år 1909 haft 10 patienter, att under året 33 patienter inskrifvits, medan likaledes 33 utskrifvits, hvadan antalet vid årets slut kvarvarande patienter utgjort 10. Verksamheten har under året lämnat enahanda resultat som förut, 40 till 50 procent botade, hvarmed betecknats allenast sådana, som alldeles afstått från bruket af alkoholhaltiga drycker.

Beträffande anstaltens ekonomi är att anteckna, att utgifter och inkomster balansera å 31,852 kronor 99 öre, därvid inkomsterna utgjorts af, förutom statsanslaget, 8,500 kronor, patienternas afgifter. Styrelsen erinrar emellertid, att, för att verksamheten ej skulle visa förlust, å inventarierna kunnat afskrifvas endast 446 kronor 7 öre eller omkring 5 procent.

Hemmets ekonomiska ställning den 31 december 1909 var följande:

Tillgångar:

Egendomen Eolshäll	kronor	50,000: —
Nybyggnaden (badhuset)	»	11,600: —
Inventarier	»	9,524: 51
Hushållets konto	»	376: 10
Bränsle	»	498: —
Kontant i kassan	»	3: 77
Summa	kronor	72,002: 38

Skulder:

Patientafgifter afseende 1910	kronor	4,267: 13
Intecknad skuld	»	35,000: —
Sveriges riksbank	»	1,400: —
Skandinaviska kreditaktiebolaget	»	8,000: —
Direktör G. Springer	»	2,000: —
Obetalda räkningar	»	5,846: 51
Intresse	»	334: 65
Trädgårdsmästarens tantième	»	269: 10
Kassabehållning	»	14,884: 99
Summa	kronor	72,002: 38

Till följd af nådig remiss har medicinalstyrelsen den 14 november 1910 afgifvit underdånigt utlåtande i ärendet samt därvid anfört, att styrelsen låtit genom sin arkitekt granska ofvannämnda ritningar och kostnadsförslag samt att styrelsen, som funnit de föreslagna förändringarna och förbättringarna önskvärda, icke har något att erinra mot bifall till den gjorda ansökningen.

Hemmets styrelse har tillika i en till Kungl. Maj:t ställd skrift anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes, i likhet med hvad förut ägt rum, föreslå Riksdagen att äfven för år 1912 bevilja anstalten, som fortfarande icke utan understöd af staten kunde fortsätta sin samhällsgagnande verksamhet, ett anslag af 8,500 kronor. b) Anslag till underhållskostnader.

Till följd af nådig remiss har medicinalstyrelsen i afgifvet underdånigt utlåtande den 3 oktober 1910 tillstyrkt framställningen och därvid vitsordat, att anstalten fortfarande är i behof af statsunderstöd samt att de af Kungl. Maj:t föreskrifna villkor för åtnjutande af förut beviljade understöd blifvit af anstalten uppfyllda.

Departementschefen.

Såsom framgår af utredningen torde ifrågavarande om- och tillbyggnadsarbeten, hvilka beräknats draga en kostnad af sammanlagdt 4,859 kronor 95 öre, få anses vara af behofvet påkallade. Ehuru anstaltens ekonomi är jämförelsevis tillfredsställande, lärer densamma emellertid, då några lösa penningtillgångar icke finnas, tydligen icke kunna bekosta ifrågavarande arbeten utan att ytterligare skuldsätta sig. Å andra sidan torde, då de brännvinsmedel, det nu gäller att fördela, på grund af en i och för sig glädjande anledning, minskad konsumtion, ej tillflyta så rikligt som förut beräknats, vara nödvändigt att göra alla besparingar, som kunna ske. Jag har därför satt mig i förbindelse med anstaltens föreståndare, och har jag därvid inhämtat, att, om ett statsanslag å 3,500 kronor kunde beredas för ifrågavarande ändamål, utsikt torde förefinnas att på enskild väg anskaffa återstående belopp. Anslaget lärer sålunda böra begränsas till 3,500 kronor.

Mot framställningen om ett anslag å 8,500 kronor för uppehållande af anstaltens verksamhet under år 1912 har jag icke något att erinra.

Kuranstalten Solvik å Styrsö.

På grund af särskilda framställningar har Riksdagen medgifvit, att för hvart och ett af åren 1909 och 1910 ett belopp af 5,000 kronor samt för år 1911 ett belopp af 7,000 kronor finge af de till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder afsatta medel

utgå till understöd åt *kuranstalten Solvik å Styrsö* på villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvades lämpliga.

Genom nådigt bref den 23 juni 1910 har föreskrifvits enahanda villkor för understödets åtnjutande under år 1911, som tidigare varit uppställda.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift har nu styrelsen för västra Sveriges blåbandsförbund i underdånighet anhållit om understöd för uppehållande af verksamheten vid anstalten under år 1912 med samma belopp, som kommit anstalten till del för år 1911 eller 7,000 kronor.

I afgifvet underdånigt utlåtande af den 2 november 1910 har medicinalstyrelsen tillstyrkt bifall till ifrågavarande framställning.

Redogörelsen för anstaltens verksamhet under år 1910 utvisar, att under året å anstalten vårdats 28 patienter, däraf 18 nyinskrifna och 10 öfverförda från år 1909. Af dessa 28 voro 14 medellösa och 14 betalande. Under de tre år anstalten varit i verksamhet ha 44 patienter utskrifvits. Af dessa hafva, så vidt kändt är, 22 fortfarit att afhålla sig från spritdrycker, 20 återfallit och 2 blifvit dugliga arbetare, ehuru de med längre tids mellanrum hemfalla åt alkoholmissbruk. Af räkenskaperna framgår, att inkomster och utgifter balansera å 13,750 kronor 29 öre med ett öfverskott af 692 kronor 32 öre.

Departementschefen.

På grund af hvad sålunda förekommit, synes det begärda understödet för år 1912 böra beredas anstalten.

Vårdhemmet Berga.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har Riksdagen år 1909 medgifvit, att af de till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder afsatta medel finge under de villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvades lämpliga, utgå såsom bidrag till byggnadskostnaden för svenska diakonsällskapets alkoholisthem vid Stora Sköndal 12,000 kronor och såsom bidrag till uppehållande under år 1909 af verksamheten vid anstalten 6,000 kronor.

Ytterligare har 1910 års Riksdag på enahanda sätt beviljat anstalten dels såsom fortsatt bidrag till byggnadskostnaden samt inventarieanskaffning m. m. 12,450 kronor dels ock såsom bidrag till uppehållande under år 1910 af verksamheten vid anstalten 8,650 kronor.

Genom nådigt bref den 23 juni 1910 har Kungl. Maj:t föreskrifvit enahanda villkor för åtnjutande af sistberörda understöd under år 1910, som tidigare varit fastställda.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift af den 4 november 1910 har svenska diakonsällskapets styrelse i underdånighet anhållit om statsbidrag för sitt ifrågavarande vårdhem till belopp af 9,375 kronor, att användas till täckande af kostnaden för uppförande af ett växthus och anläggande af en handelsträdgård vid anstalten. a) Anslag till nybyggnad m. m.

I skriften anför styrelsen, att hemmets af Kungl. Maj:t förordnade inspektor, t. f. landshöfdingen i Stockholms län, hösten 1909 företagit inspektion vid anstalten och därvid anmärkt, att det vore af vikt att åt dugliga och flitiga patienter bereddes större ersättning för fullgodt arbete än nu utgående flitpenningar, 2 kronor i månaden, då det ej kunde vara rimligt eller för patienternas återställande till goda medborgare nyttigt, att sådant arbete, som fallet nu vore, praktiskt taget lämnades utan ersättning. Med anledning häraf tillsatte styrelsen en kommitté för utredning af frågan, hvarefter styrelsen med stöd af denna utredning låtit uppgöra ett förslag till anläggande vid anstalten af en handelsträdgård, hvarest under en längre tid af året en afsevärd del af anstaltens patienter, särskildt kroppsarbetare, kunde vinna sysselsättning, hvilken, på samma gång den vore för deras hälsa synnerligen välgörande, jämväl vore så produktiv, att den snart nog kunde möjliggöra en betydande höjning af patienternas flitpenningar. Förslaget upptager: uppodling af trädgårdsjord till en areal af 2 tunnland, anläggning af bänkgård med 250 fönster m. m. samt uppförande af ett växthus.

Vid den underdåniga ansökningen finnas fogade kostnadsförslag och ritningar till de ifrågasatta anläggningarna.

Enligt kostnadsförslagen skulle på de särskilda anläggningarna belöpa sig följande belopp:

Uppodling af trädgårdsjord, anläggning af bänkgård m. m.	kronor	3,915: —
Uppförande af växthus	»	3,600: —
Värmeledningsanläggning i växthuset	»	1,659: 55
Montering af ångpanna m. m.	»	200: —
Summa	kronor	9,374: 55

Tillika har ingifvits en tryckt redogörelse öfver anstaltens verksamhet under år 1909, ur hvilken jag tillåter mig meddela följande uppgifter. Anstalten blef färdig att emottaga de första patienterna under januari månad. Under året ha 21 patienter inskrifvits. Vid årets slut kvarstodo 14 patienter. Af de återstående hafva 5 självmant afbrutit kuren och 2 afvisats, då de ej velat iakttaga hemmets ordningsregler.

Vid anstalten ha bedrifvits företrädesvis lättare yrkesarbeten, hvilka i allmänhet af patienterna omfattats med intresse.

Beträffande anstaltens ekonomiska ställning balansera inkomster och utgifter å 10,943 kronor 30 öre, hvarvid är att märka, att under året utgifterna öfverstigit inkomsterna med ett belopp af 886 kronor 96 öre. Förutom statsanslaget, 6,000 kronor, hafva inkomsterna hufvudsakligen utgjorts af patientafgifter, 2,777 kronor 4 öre, samt behållning af patienternas arbete, 1,241 kronor 30 öre. Bland utgifterna har upptagits afskrifning å inventarier till belopp af 141 kronor 55 öre.

b) Anslag till anstaltens drift.

Styrelsen har vidare i sin ansökning gjort framställning om att, i likhet med föregående år, erhålla statsbidrag till anstaltens drift samt hemställt om att till uppehållande af verksamheten vid vårdhemmet under år 1911 erhålla ett anslag af 8,650 kronor.

Till följd af nådig remiss har medicinalstyrelsen den 28 november 1910 afgifvit underdånigt utlåtande i ärendet och därvid tillstyrkt såväl styrelsens ansökan om anslag till nybyggnader som framställningen om statsbidrag till anstaltens drift; dock anmärker styrelsen, att den icke är i tillfälle att yttra sig öfver det uppgjorda kostnadsförslaget.

Departementschefen.

Hvad angår förslaget att anlägga en handelsträdgård vid anstalten för att där mot viss ersättning bereda patienterna arbete, synes mig detta i och för sig välbetänkt. Anstaltens ekonomiska ställning är dock ej sådan, att den kan af egna medel utföra anläggningen, och har jag därför icke något att erinra mot att tillgång därtill beredes af de så kallade nykterhetsmedlen. Emellertid äro, såsom jag förut framhållit, dessa för närvarande mindre rikliga, än man antagit, och nödiga inskränkningar i de äskade anslagsbeloppen måste därför vidtagas. Jag har af sådan anledning satt mig i förbindelse med svenska diakonsällskapets styrelse för att utröna, huruvida icke förenklingar i anläggningen kunde åstadkommas och densamma dessutom utföras efter hand under några år.

På grund häraf har styrelsen i underdånig skrifvelse den 6 mars 1911 förklarat, att den anser sig kunna anlägga en ändamålsenlig handelsträdgård, äfven om de inskränkningar i ursprungliga planen vidtagas, att 1 i stället för 2 tunnland åkerjord upparbetas, och att 100 bänkfönster anskaffas i stället för 250. Härigenom skulle anläggningskostnaden minskas med 1,675 kronor eller från 9,375 kronor till 7,700 kronor. Tillika har styrelsen förklarat sig tillfredsställd, om anslaget fördelas på två, högst tre år. I anslutning härtill synes mig lämpligt,

att anstalten för påbörjande af handelsträdgården ur de medel, som nu äro afsedda att fördelas, tillerkännes ett belopp af 3,000 kronor.

Mot det begärda anslaget, 8,650 kronor, för driftkostnader under år 1911, är från min sida ingen erinran att framställa.

Strängnäs stifts alkoholisthem vid Härnö.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har Riksdagen år 1910 medgifvit, att af de till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder afsatta medel finge under de villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvades lämpliga, utgå såsom bidrag till anordnande af Strängnäs stifts alkoholisthem vid Härnö 17,000 kronor och såsom bidrag till uppehållande under år 1911 af verksamheten vid anstalten 5,000 kronor.

Genom nådigt bref den 23 juni 1910 har Kungl. Maj:t därefter förklarat, att för åtnjutande af berörda understöd skulle lända till efterrättelse följande bestämmelser: att vårdafgiften för patient ej sättes högre än till 250 kronor om året; att vid anstalten ej flera än 15 patienter samtidigt mottagas, så länge anstalten ej har större utrymme än det nu beräknade; att anstalten står under tillsyn af landshöfdingen i Södermanlands län eller, om han anser sig därtill förhindrad, af en utaf Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet förordnad inspektor; att de i anstalten intagna sjukas vård öfvervakas af legitimerad läkare; samt att till medicinalstyrelsen ställd berättelse med redogörelse för anstaltens verksamhet under året före utgången af mars månad nästföljande år af anstaltens styrelse och läkare aflämnas till förste provinsialläkaren i länet.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift har nu styrelsen för berörda anstalt i underdånighet anhållit att jämväl för år 1912 erhålla ett bidrag af 5,000 kronor till uppehållande af verksamheten vid anstalten. Tillika har styrelsen meddelat, att anstalten kommer att börja sin verksamhet under förra hälften af år 1911.

Till följd af nådig remiss har medicinalstyrelsen afgifvit underdånigt utlåtande och tillstyrkt bifall till ifrågavarande ansökning.

Departementschefen.

Mot bifall till denna ansökning är från min sida icke något att erinra.

Jordbrukskolonien Floda.

a) Anslag till nybyggnad.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift af den 10 januari 1911 har komministern Arvid Viktor Zellner i egenskap af ombud för sällskapet för kristlig social nykterhetsverksamhet i underdånighet anhållit om ett statsbidrag af 10,000 kronor att användas till nybyggnad vid sällska-

pets i Vemdalen uti Härjedalen belägna s. k. Floda-koloni. Rörande sällskapets ändamål och verksamhet inhämtas af de vid ansökningen fogade handlingar hufvudsakligen följande.

I syfte att söka genom sysselsättning vid jordbruksarbete, särskildt myrodlingsarbete, omhändertaga alkoholskadade frigifna fångar och lösdrifvare och om möjligt återbörda dem åt samhället såsom hederliga självförsörjare bildades år 1906 ifrågavarande sällskap. År 1907 inköptes för 400 kronor en omkring 3 kilometer från Vemdalens kommministergård belägen myrmark af omkring 80 tunnlands areal, kallad Floda nr 1. Området utgöres till nära en tredjedel af skog, för öfrigt af äng, men till största delen af myrmark. Först den 22 april 1908 hölls sällskapets egentligen konstituerande sammanträde, hvarvid de ännu gällande stadgarna antogos och styrelseval förrättades. Enligt stadgarna är sällskapets ändamål att omhändertaga genom dryckenskap skadade personer, företrädesvis i upplösning stadda familjer, särskildt sådana, där mannen är villkorligt frigifven fånge.

Sedan arbetet å myren hufvudsakligen med frivillig hjälp af studenter påbörjats år 1908, och därvid uppförts en liten barackbyggnad invid myren, fortsattes arbetet följande år, hvarvid jämväl åtskilliga kolonister mottogos. Nu inköptes jämväl en intill koloniens område belägen obebyggd torplägenhet, kallad Grönkälla. I samma mån antalet kolonister ökades, blef behofvet af odlad jord och ladugård mer trängande, således innan man kunde räkna på någon vinst af myren. Därför arrenderades två jordbrukslägenheter, af hvilka den ena var bebyggd. I början af år 1910 blef koloniens mottagningshem, Storstugan, innehållande 7 rum jämte kök med mera, färdigt att tagas i bruk. Under året uppfördes jämväl en större flygelbyggnad, inrymmande verkstadsrum och bostad för 10 skyddslingar.

Såsom nämndt mottagas afgiftsfritt såsom kolonister genom dryckenskap skadade personer, i första hand villkorligt frigifna fångar och vid tvångsarbetsanstalter straffade samt för öfrigt lösdrifvare, under förutsättning af vederbörandes egen begäran därom. Såsom pensionärer mottagas dessutom personer, som förmå betala helt underhåll, och såsom halfpensionärer personer, för hvilka betalas 250 kronor om året.

Den 1 januari 1910 vistades vid kolonien 6 kolonister och 2 pensionärer, åt hvilka jämväl under vintern kunde beredas lämpliga arbetstillfällen. Under år 1910 mottogos 15 kolonister och 2 pensionärer, hvaremot afgingo 11 kolonister och 3 pensionärer. Vid årsskiftet kvarstodo således 10 kolonister och 1 pensionär. Af de afgångna kolonisterna hafva 4 fått goda platser och sköta sig tillfredsställande, om 4

saknas underrättelser. 2 hafva uppfört sig mindre väl, och 1 är förmodligen död.

Enligt i januari 1911 meddelad uppgift väntades inom den närmaste tiden 5 nya kolonister, och förelåg ytterligare en mängd ansökningar om inträde, ehuru plats då icke kunde beredas flera. För att i möjligaste mån kunna tillmötesgå dessa ansökningar och utvidga sin verksamhet har sällskapet för afsikt att uppföra ett nytt bostadshus och eventuellt ett uthus. Till bidrag för uppförande af bostadshuset anhåller nu sällskapet om ett anslag af statsmedel till belopp af 10,000 kronor, medan sällskapet för uthuset, som skulle draga en kostnad af omkring 3,000 kronor, tänkt anskaffa medel från enskilda.

Vid ansökningen hafva fogats ritning och arbetsbeskrifning till bostadshuset jämte kostnadsförslag.

Byggnaden skulle uppföras i två våningar. Bottenvåningen skulle inrymma rum för expeditionen, kök, mat- och läsrum, rum för husmoder, tamburer och förstugor, medan i öfre våningen skulle inredas 6 rum, beräknade för omkring 16 kolonister.

Uppförande af en särskild mindre byggnad är ett fortgående efter den princip, sällskapet velat tillämpa vid Flodakolonien, eller att under samma tak sammanföra 10, högst 20 personer under särskild husfader och särskild husmoder, hvarigenom behandlingen af kolonisterna kan blifva mera anpassad efter hvars och ens individuella läggning.

Kostnadsförslaget till ifrågavarande byggnad slutar å ett belopp af 10,093 kronor 85 öre, fördeladt på följande hufvudposter:

Grund	kronor	1,150: —
Tegelmurning för skorstenar och nischer jämte putsning	»	1,050: —
Trävirke	»	1,693: 85
Arbetslön för allt träarbete och inredning	»	2,400: —
Fyllning, papp, beslag, glas m. m.	»	850: —
Eldstäder	»	1,000: —
Målning och tapetsering	»	1,000: —
Diverse transporter och omkostnader	»	650: —
Oförutsedda utgifter	»	300: —
Summa	kronor	10,093: 85

Beträffande sällskapets ekonomi inhämtas af revisionsberättelsen för tiden 1 juli 1909—31 mars 1910, att bolagets tillgångar sistnämnda dag uppgått till 28,634 kronor 21 öre och skulderna till 16,481 kronor 75 öre, hvadan kapitalbehållningen utgjort 12,152 kronor 46 öre. Af tillgångarna var emellertid största delen nedlagd i fastigheter och in-

ventarier. I egentlig mening disponibla tillgångar funnos endast till belopp af 6,261 kronor 93 öre. Af skulderna synas icke några hafva varit fasta.

Sällskapets hufvudsakligaste inkomster utgöras af gåfvor och medlemmars årsafgifter. På grund af rikligt influtna gåfvor och genom försäljning af så kallade provinsblommor hafva inkomsterna under den tid revisionsberättelsen omfattar öfverstigit utgifterna med 1,803 kronor 84 öre.

Rörande möjligheterna att realisera sällskapets plan att uppodla den inköpta myren synas utsikterna härför, enligt af föreståndaren för svenska mosskulturföreningen, statens landtbruksingenjör i Jämtlands län och länets jordbrukskonsulent utfärdade, ansökningen bifogade intyg, kunna betecknas som mycket goda. Under år 1910 har arbetet å myren bedrifvits från midten af april till omkring den 15 november. Därunder hafva upptagits närmare 1,400 meter grofva afloppsdiken efter en sådan plan, att under de närmaste två à tre åren allenast tegdiken behöfva gräfvas i den mån odlingen går framåt. Meningen synes vara att redan hösten 1911 kunna lägga en afsevärd sträcka af myren under plog.

Till följd af nådig remiss har medicinalstyrelsen afgifvit underdånigt utlåtande i ärendet samt därvid anfört, att sällskapets ändamål synes styrelsen i hög grad behjärtansvärdt och det sätt, på hvilket sällskapet sökt utföra sitt räddnings- och uppfostringsarbete, väl genomtänkt och ägnadt att i många fall krönas med framgång. Styrelsen anser sällskapet vara i behof af understöd för att kunna utvidga sin verksamhet och finner för sådan utvidgning den ifrågasatta nybyggnaden vara behöflig. Styrelsen, som vid granskning af ritningarna funnit anledning allenast till en mindre anmärkning, anser sannolikt, att byggnadens uppförande kommer att draga en kostnad ungefär motsvarande det begärda statsbidraget. På grund häraf har styrelsen för sin del tillstyrkt nådigt bifall till ansökningen.

b) Anslag till underhållskostnader.

I en ytterligare skrift af den 10 januari 1911 har komministern Zellner uti sin förutnämnda egenskap i underdånighet anhållit om ett statsbidrag af 5,000 kronor till uppehållande af verksamheten vid kolonien.

Jämväl öfver denna ansökning har medicinalstyrelsen afgifvit infordradt underdånigt utlåtande och därvid, hvad särskildt angår behöfligheten af nu ifrågavarande statsunderstöd, anfört, att af de handlingarna bifogade tablåerna samt af revisionsberättelsen i öfrigt framgår, att sällskapets ekonomiska ställning visserligen icke är dålig, men att den

dock tynges af rätt betydliga skulder, samt att sällskapet för erhållande af inkomster för att fortsätta sin verksamhet är hänvisadt till, förutom försäljning af så kallade provinsblommor — något som måste betecknas såsom en ganska osäker affär — frivilliga bidrag af för sällskapets ändamål och verksamhet intresserade personer. Då ett fortsatt arbete mot det mål, sällskapet satt sig före, och en utvidgning af verksamheten genom beredande af möjlighet för flera kolonister att blifva mottagna vid kolonien synas medicinalstyrelsen önskvärda, finner styrelsen sällskapets begäran om statsunderstöd för fortsättande och utveckling af sin verksamhet böra af statsmakterna behjärtas. Det begärda beloppet anser styrelsen ej heller i förhållande till omfattningen af sällskapets verksamhet och dennas betydelse för samhället vara för stort.

Det mål, för hvilket sällskapet för kristlig social nykterhetsverksamhet arbetar, synes mig vara i hög grad samhällsgagneligt, och det sätt, hvarpå sällskapet utöfvar sin verksamhet, torde också få anses vara synnerligen ändamålsenligt. Jag tvekar därför ej att varmt förorda, att statsunderstöd beredes sällskapet. Jag har icke heller något att erinra mot beloppet af det begärda byggnadsanslaget, hvilket dock lämpligen synes kunna fördelas på två år. Af de medel, som nu äro afsedda att fördelas, torde sålunda kunna utgå 5,000 kronor. Mot det äskade beloppet till understöd för upprätthållandet af sällskapets verksamhet vid Flodakolonien under år 1911 är från min sida intet att anmärka. *Departementschefen.*

För ifrågavarande statsunderstöds åtnjutande lärer Kungl. Maj:t framdeles vilja föreskrifva lämpliga villkor, sedan medicinalstyrelsen i sådant afseende afgifvit förslag.

1909 års Riksdag har medgifvit, att af de till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder afsatta medel finge utgå till främjande af *järnvägsmännens helnykterhetsförbunds* verksamhet 2,000 kronor för hvartdera af åren 1909 och 1910. *Järnvägsmännens helnykterhetsförbund.*

1910 års Riksdag har till främjande af förbundets verksamhet under år 1911 från samma medel anvisat ett anslag af enahanda storlek.

Förbundet har nu i en den 5 september 1910 ingifven skrift i underdånighet anhållit om ett lika stort anslag för år 1912; och har jag icke något att erinra häremot.

På grund af särskilda framställningar har Riksdagen beviljat för hvart och ett af åren 1910—1911 ett anslag af 750 kronor från de för nykterhetsändamål afsatta, hos statskontoret innestående medel, att utgå till styrelsen för internationella byrån för alkoholismens bekämpande. *Internationella byrån för alkoholismens bekämpande.*

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift har nu lektorn Johan Bergman såsom ordförande i byråns styrelse i underdånighet anhållit om ett understöd åt byrån jämväl för år 1912 af 750 kronor.

Departements-chefen.

Mot bifall till ansökningen är från min sida intet att erinra.

Härefter anförde chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Lindström följande:

Jämväl till ecklesiastikdepartementet hafva inkommit åtskilliga framställningar om anslag från ifrågavarande medel, nämligen en från Svenska sällskapet för nykterhet och folkuppfostran, det år 1837 stiftade Svenska nykterhetssällskapet, en från utgifvaren af tidskriften Mimer, en från Sveriges lärares nykterhetsförbund, två från Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamling samt fyra från centralförbundet för nykterhetsundervisning. Jag vill nu redogöra för dessa framställningar.

Svenska nykterhetssällskapet.

För hvart och ett af åren 1895—1903 har Riksdagen på extra stat beviljat ett anslag af 4,000 kronor för utgifning och spridning af nykterhetsskrifter. Dessa anslag hafva ställts till förfogande af Svenska nykterhetssällskapet eller såsom detsamma, sedan Kungl. Maj:t den 7 februari 1902 för sällskapet fastställt nya stadgar, benämnes, *Svenska sällskapet för nykterhet och folkuppfostran, det år 1837 stiftade Svenska nykterhetssällskapet.*

Med anledning af Kungl. Maj:ts framställningar har Riksdagen för hvartdera af åren 1904—1908 på extra stat anvisat enahanda belopp för befrämjande af den verksamhet, som enligt fastställda stadgar ålåge nämnda sällskap.

År 1908 medgaf Riksdagen, att af de enligt 25 § i kungl. förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905 till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder afsatta brännvinsförsäljningsmedel finge för främjande under år 1909 af sällskapets verksamhet utgå ett belopp af 4,000 kronor. Under hvartdera af åren 1909 och 1910 anvisades för samma ändamål af ifrågavarande medel 8,000 kronor att användas för sällskapets verksamhet under åren 1910 och 1911.

Under åberopande af en inlämnad tryckt redogörelse för sällskapets arbete under tiden maj 1909—maj 1910 äfvensom af hvad sällskapet vid flera föregående tillfällen uttalat i fråga om behöfligheten af det understöd, som från statens sida kunde lämnas dess sträfvanden, har nu sällskapets styrelse i underdånig skrifvelse den 21 september 1910

hemställt, det Kungl. Maj:t täcktes till Riksdagen göra nådig framställning om att af ifrågavarande brännvinsförsäljningsmedel till sällskapet måtte för år 1912 anvisas ett belopp af 8,000 kronor att användas för den verksamhet, som enligt fastställda stadgar ålåge sällskapet.

Departementschefen.

Med hänsyn till hvad sålunda anförts och då sällskapets verksamhet, beträffande hvilken jag hänvisar till den utredning, som därom lämnats i det vid Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 184 till 1909 års Riksdag fogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver blandadt civil- och ecklesiastikärende den 19 mars 1909, synes mig förtjänt af all uppmuntran, anser jag ifrågavarande ansökning böra bifallas.

Tidskriften Mimer.

Med bifall till särskilda af Kungl. Maj:t därom gjorda framställningar har Riksdagen till understöd för fortsatt utgifvande af tidskriften Mimer på extra stat för hvart och ett af åren 1907 och 1908 beviljat ett anslag af 1,500 kronor.

I anledning af Kungl. Maj:ts framställningar har Riksdagen åren 1908, 1909 och 1910 medgifvit, att af ifrågavarande brännvinsförsäljningsmedel finge för tidskriftens fortsatta utgifvande under åren 1909, 1910 och 1911 utgå, för år 1909 1,500 kronor samt för hvartdera af åren 1910 och 1911 2,000 kronor.

I underdånig skrifvelse den 29 september 1910 har nu lektorn Johan Bergman i egenskap af utgifvare af omförmälda tidskrift hemställt om beredande jämväl för år 1912 af enahanda belopp som det senast beviljade eller 2,000 kronor för tidskriftens fortsatta utgifvande under år 1912; och har Bergman därvid upplyst, att tidskriften under år 1912 komme att utgifvas under samma medverkan och efter samma plan som hittills.

Efter erhållen nådig remiss har Svenska nykterhetssällskapet uti underdånigt utlåtande den 19 oktober 1910 tillstyrkt bifall till förevarande ansökning.

Departementschefen.

Äfven jag finner ansökningen vara förtjänt af bifall.

Sveriges lärares nykterhetsförbund.

Med anledning af särskilda nådiga framställningar medgaf Riksdagen dels år 1909, att för främjande af *Sveriges lärares nykterhetsförbunds* verksamhet finge under år 1910 af ifrågavarande brännvinsförsäljningsmedel utgå ett belopp af 2,000 kronor, dels ock år 1910, att för enahanda ändamål finge under år 1911 af samma medel utgå ett belopp af 3,000 kronor.

I en den 29 september 1910 dagtecknad underdånig ansökning har nu sagda förbund anhållit om utverkande af Riksdagens medgifvande, att för främjande af förbundets verksamhet under år 1912 finge under de villkor, Kungl. Maj:t täcktes bestämma, af berörda brännvinsförsäljningsmedel utgå ett belopp af 3,000 kronor. Till stöd härför har i ansökningen anförts följande.

Förbundets sträfvanden omfattades med ett växande intresse af skolans lärare och lärarinnor, hvilket framginge af den ökade tillslutning, förbundet rönt under det förflutna verksamhetsåret. Medlemsantalet uppginge för det dåvarande till öfver 1,600, fördelade å 38 lokalföreningar.

För förbundets syfte, som enligt stadgarna vore att främja arbetet för ungdomens fostran till nykterhet, hade såväl förbundsstyrelsen som lokalföreningarna äfven under det gångna året arbetat förnämligast efter tvenne hufvudlinjer, nämligen främjande af den bästa möjliga nykterhetsundervisning och dess allmännare införande i skolorna samt föreningsarbete bland skolbarnen i nykterhetsfostrande syfte. Förbundsstyrelsen hade sålunda till lokalföreningarna utsändt frågan om handböcker och läroböcker för nykterhetsundervisningen, och lokalföreningarna hade med anledning häraf uppdragit åt förbundsstyrelsen att gå i författning om utgifvande af goda arbeten på detta område. Förbundsstyrelsen hade för ifrågavarande arbeten lyckats erhålla medverkan af bland andra professorn i hygien vid universitetet i Lund Torsten Thunberg, bostads- och skolköksinspektrisen Kerstin Hesselgren i Stockholm, samt barnhemsföreståndaren Mats Dalborg därsammastädes. Det vore förbundsstyrelsens sträfvan att söka i den mån, förbundets ekonomi tilläte, åvägabringa så goda hjälpmedel för nykterhetsundervisningen, att denna ingenstädes skulle behöfva eftersättas under förevändning af brist på insikter och lämplig vägledning.

En kraftig väckelse i fråga om barnens hygieniska fostran hade förorsakats af ett utaf förbundsstyrelsen under år 1910 till föreningarna utsändt diskussionsämne om barnens kaffemissbruk. Utgifvandet genom förbundets försorg af en för spridning i stort antal bland föräldrar afsedd prisbillig liten skrift rörande sagda ämne, hvilken skrift utarbetats af öfverläkaren Sture Carlsson och Kerstin Hesselgren, vore nära förestående. I programbladet för höstterminen 1910 hade förbundsstyrelsen upptagit till behandling frågan om fostran till sparsamhet som ett led i fostran till nykterhet.

Den barnverksamhet, som bedrefves i förbundet Sveriges Vår, uppbures till största delen af Sveriges lärares nykterhetsförbunds lokalför-

eningar, hvarjämte sistnämnda förbund för år 1910 lämnat Sveriges Vår ett anslag af 1,000 kronor. Nykterhetsförbundet vore genom valda ombud representeradt i styrelsen för Sveriges Vår.

I skilda delar af landet hade nykterhetsförbundet ej mindre än 14 provinsombud, som mot ersättning för hafda kostnader arbetade för förbundet och för de uppgifter, detsamma förelagt sig. De biträdde äfven lokalföreningar och enskilda i ungdomsarbetet. Förbundet utgåfve ett årsmeddelande samt för hvarje termin ett programblad. Förbundets pressorgan vore i öfrigt tidskriften Tirfing, som utgåfves af Centralförbundet för nykterhetsundervisning.

Förbundsstyrelsen utgjordes af följande personer: folkskoleinspektören Robert Johansson, Jönköping, ordförande, öfverläraren Johan Jarlén, Göteborg, vice ordförande, folkskolläraren Ivar Andrén, Västerås, sekreterare, barnhemsföreståndaren Mats Dalborg, Stockholm, kassör, folkskolläraren K. A. Hagström, Uppsala, och slöjdlärarinnan Nanna Öhrqvist, Landskrona.

På grund af nådig remiss har Svenska nykterhetssällskapet den 19 oktober 1910 afgifvit underdånigt utlåtande i ärendet och därvid tillstyrkt bifall till ifrågavarande ansökning under framhållande däraf, att det resultatrikaste arbetet för nykterhetens befrämjande säkerligen vore det, som bedrefves bland barn och ungdom, samt att Sveriges lärares nykterhetsförbunds verksamhet, såvidt sällskapet varit i tillfälle att följa densamma, bedrefves i den goda anda, hvarför förbundets styrelseledamöters namn utgjorde en borgen och som kommit till uttryck jämväl i åtskilliga under sällskapets medverkan å Sveriges Vårs förlag utgifna skrifter.

Departementschefen.

Då, på sätt Svenska nykterhetssällskapet framhållit, lärarnas deltagande i nykterhetsarbetet bland ungdomen kan förväntas i afsevärd grad gagna nykterhetssaken, anser jag mig böra förorda bifall till den nu gjorda ansökningen.

Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrå.

I anledning af en vid 1909 års Riksdag väckt motion medgaf Riksdagen, att af ifrågavarande brännvinsförsäljningsmedel finge under de villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvades lämpliga, för främjande af *Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås* verksamhet under år 1910 utgå ett belopp af 8,000 kronor. Enahanda belopp har 1910 års Riksdag, efter nådig framställning, anvisat att för berörda verksamhet utgå af sagda medel jämväl under år 1911.

Enligt nådigt beslut den 15 juli 1910 ställdes sistnämnda anslagsbelopp för därmed afsedt ändamål till förfogande af representantförsamlingens arbetsutskott, hvarjämte föreskrefs att, därest val af ny föreståndare för upplysningsbyrån skulle ifrågakomma, detta val skulle underställas Kungl. Maj:ts pröfning, samt att arbetsutskottet skulle dels före den 1 mars 1912 till ecklesiastikdepartementet ingifva redogörelse för byråns verksamhet under år 1911, dels ock före den 1 april 1912 till kammarrätten för granskning aflämna den del af arbetsutskottets räkenskaper, som omfattade användningen af det utaf Riksdagen beviljade anslaget.

Uti underdånig ansökning den 20 september 1910 har nu representantförsamlingen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att för upprätthållande af upplysningsbyråns verksamhet under år 1912 af omförmälda brännvinsförsäljningsmedel anslå ett belopp af 8,000 kronor att utgå under de villkor och den kontroll, Kungl. Maj:t täcktes föreskrifva. Representantförsamlingen har åberopat de skäl, som anförts i föregående underdåniga ansökningar om anslag till upplysningsbyrån, äfvensom förmält att, då ju anslag till byrån utgått först från och med år 1910, någon fullständig redogörelse för dess användning nämnda år eller någon rapport för byråns verksamhet icke kunde afgifvas. Representantförsamlingen hänvisade dock till en ansökningen bilagd rapport öfver verksamheten under de fem första månaderna af år 1910, som afgifvits till nykterhetssällskapen vid deras årsmöten; och omnämndes i detta sammanhang, att de af representantförsamlingen beräknade utgifterna för byråns verksamhet, så vidt då kunde ses, i någon mån måste öfverskridas.

Uti infordradt underdånigt utlåtande den 29 oktober 1910 har Svenska nykterhetssällskapet, med uttalande däraf att så stor sakkunskap som möjligt vore önskvärd vid handhafvandet af ifrågavarande byrås delvis mycket grannlaga angelägenheter, tillstyrkt nådigt bifall till den gjorda ansökningen.

Departementschefen.

Då upplysningsbyrån synes jämväl under år 1912 vara i behof af anslag till samma belopp, som anvisats för åren 1910 och 1911, torde omförmälda ansökning böra bifallas.

Centralförbundets för nykterhetsundervisning verksamhet.

Under flera år har Riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag anvisat anslag till främjande af *centralförbundets för nykterhetsundervisning* verksamhet, och har detta anslag under åren 1909, 1910 och 1911 utgått med 10,000 kronor årligen af de till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder afsatta brännvinsförsäljningsmedel.

Med åberopande däraf att förbundets arbete fortfarande bedrefves i samma omfattning som förut, och att dessutom nya uppgifter förestode, har förbundet i underdånig ansökning anhållit, att proposition måtte aflåtas till Riksdagen om anvisande af anslag till förbundet jämväl för år 1912 med 10,000 kronor. Beträffande anslagen för senaste år har förbundet meddelat, att desamma användts till förbundets allmänna förvaltning och verksamhet enligt de af Kungl. Maj:t fastställda grunderna, och har förbundet i detta afseende hänvisat dels till den af förbundet i februari 1910 till ecklesiastikdepartementet afgifna berättelse öfver förbundets verksamhet under år 1909 dels ock till förbundets styrelse- och revisionsberättelse för arbetsåret 1 april 1909—31 mars 1910, af hvilka handlingar exemplar finnas bilagda den underdåniga ansökningen. För vidare kännedom om centralförbundet och dess verksamhet har hänvisats jämväl till andra ansökningen bifogade handlingar, såsom stadgar för centralförbundet, ett häfte af tidskriften Tirfing, katalog öfver undervisningsmateriell och litteratur i nykterhetsfrågan 1909 samt katalog öfver föreläsare och lektionshållare 1907—1908.

Departementschefen.

Af förenämnda handlingar framgår, att centralförbundet bedrifver ett omfattande och nitiskt arbete för spridande af kunskap i nykterhetssaken och densamma närliggande ämnesområden. Då jag anser förbundet på grund häraf fortfarande förtjänt af understöd till samma belopp, som senast utgått, vill jag till nådigt bifall förorda förbundets nu förevarande ansökning.

Centralförbundet för nykterhetsundervisning, angående kurser i hälsolära och alkohologi.

Med bifall till därom gjord nådig framställning medgaf 1910 års Riksdag, att af de medel, som, jämlikt 25 § i förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905, komme att under åren 1910 och 1911 afsättas till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder, finge under de villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvades lämpliga, utgå ett belopp af 58,000 kronor till anordnande under år 1911 af kurser i alkohologi och hälsolära dels för ämneslärare och ämneslärarinnor vid seminarier och folkhögskolor samt vid de under öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk ställda läroanstalter äfvensom för gymnastiklärare vid seminarierna och de allmänna läroverken, dels ock för folkskollärare.

Enligt nådigt beslut den 15 juli 1910 anbefallde Kungl. Maj:t centralförbundet att till Kungl. Maj:t inkomma med underdånigt förslag angående sättet och villkoren för anordnande af ifrågavarande kurser, och har Kungl. Maj:t den 27 januari 1911 på hemställan af central-

förbundet utfärdat föreskrifter i ämnet och ställt anslaget till förbundets förfogande för afsedt ändamål.

Uti underdånig ansökning, som till Kungl. Maj:t inkommit den 30 september 1910, har centralförbundet för nykterhetsundervisning anhållit om anslag för anordnande af dylika kurser jämväl under år 1912. Förbundet har till stöd för ansökningen anfört följande.

Sedan år 1907 hade Riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag årligen beviljat 25,000 kronor för en nio veckors vetenskaplig sommarkurs i alkohologi och hälsolära för seminariernas, allmänna läroverkens, flickskolornas och folkhögskolornas lärarkårer samt gymnastiklärarna vid rikets seminarier och allmänna läroverk. Sådana kurser hade äfven hållits åren 1908, 1909 och nu senast 1910, hvarvid det visat sig, att utöfver dem som deltagit i kurserna anmälningar inkommit från ett betydande antal, som icke hittills kunnat beredas plats. För de båda första kurserna hade centralförbundet aflämnat redogörelser till Kungl. Maj:t. Öfver den senast hållna skulle förbundet enligt Kungl. Maj:ts bestämmelse afgifva berättelse före den 15 november 1910.

Centralförbundets undervisningskommitté hade på anmodan af förbundet yttrat sig angående vetenskapliga sommarkurser för år 1912 och därvid icke ansett någon ändring i själfva planläggningen af kursen för seminariernas med flera lärare vara erforderlig utan förordat, att samma anslag som förut begärdes för år 1912 eller 25,000 kronor.

Vid antagandet af deltagare i 1910 års sommarkurs hade det visat sig, att såväl öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk som centralförbundet på grund af hittills gällande bestämmelser varit nödsakade afslå ansökningar från lärare och lärarinnor, hvilka varit väl meriterade och kvalificerade för genomgåendet af kursen och för hvilkas undervisning en dylik kurs varit af den allra största betydelse. Sådana ansökningar hade nämligen inkommit bland annat från lärare vid Djursholms samskola äfvensom från föreståndarinnor vid en del småskoleseminarier och föreståndare och lärare vid högre folkskolor, hvilka lärare dessutom visat sig vara i besittning af goda förkunskaper för den undervisning kursen afsåge att meddela. Då vidare dessa lärarkategorier hade att undervisa mera försigkommen ungdom, och föreståndarinnor och lärare vid småskoleseminarier därjämte hade att utbilda blifvande lärarinnor vid småskolorna, hade det önskemålet från många håll framkommit, att ofvannämnda lärarkategorier måtte gifvas tillfälle erhålla den mera omfattande och grundliga undervisning i ämnet, som nioveckorskursen afsåge att lämna. I anslutning härtill anhölle centralförbundet, att anslaget å 25,000 kronor måtte begäras för sommarkurser i alkohologi

och hälsolära för lärare vid folk- och småskoleseminarier, vid de under öfverstyrelsen ställda läroanstalterna, för gymnastiklärare vid rikets seminarier och allmänna läroverk äfvensom för lärare vid folkhögskolor och högre folkskolor.

Den första vetenskapliga sommarkursen för folkskollärare hade hållits i Stockholm den 13 juni—23 juli 1910, och skulle centralförbundet äfven öfver denna lämna berättelse före den 15 november 1910.

Såsom utaf undervisningskommitténs yttrande angående upprepandet af denna kurs framginge, ansåges det af de sakkunniga nödvändigt, att undervisningen i kemi förlängdes med 18 timmar eller tre dagar, hvilket skulle innebära en ökning i kostnaderna af 2,000 kronor. Därjämte ansåges det vara af behofvet påkalladt, att flera assistenter anställdes, hvadan undervisningskommittén föresloge ökning af assistentarfvodet med ettusen kronor. I dessa förslag hade äfven kursernas lärare enhälligt instämt.

Till de i kursen deltagande 100 folkskollärarna, hvilka antagits från länen och städer, som icke deltoge i landsting, i förhållande till dessas folkmängd, hade hittills utgått i dagtraktamente af statsmedel 4 kronor för dag, under villkor att landsting, respektive städer, och andra kommuner lämnade ett tillskott på minst 2 kronor för dag och deltagare.

Emellertid torde det med de nuvarande högt uppdrifna lefnadskostnaderna i hufvudstaden vara förenadt med en del svårigheter att få sex kronor för dag att räcka till, hvartill komme, att genomgåendet af en kurs sådan som denna nödvändiggjorde relativt kännbara extra utgifter för litteratur med mera. Dessutom måste åtskilliga deltagare aflöna vikarie för den tid, som tjänstledighet erhölles för genomgående af kursen, i de fall där denna sammanfölle med en del af skoltiden.

Med hänsyn dels härtill, dels ock vid en jämförelse med de dagtraktamenten, som i allmänhet utbetalades vid vistelse i hufvudstaden, syntes det centralförbundet väl befogadt, om någon höjning i det hittills af statsmedel utbetalade dagtraktamentet för folkskollärarna kunde beviljas, och anhölle förbundet därför, att Kungl. Maj:t ville taga i öfvervägande, huruvida icke den folkskollärarna från statsverket tillkommande dagersättningen kunde höjas från nuvarande 4 kronor till 6 kronor. Under förutsättning af kursens förlängning med tre dagar skulle detta innebära ett ökadt statsbidrag med 90 kronor för hvarje deltagare eller tillsammans 9,000 kronor. I öfrigt skulle kostnadsberäkningen blifva lika med föregående.

Vid ansökningen var fogad afskrift af däri åberopade utlåtande af centralförbundets undervisningskommitté.

Berättelse öfver de under år 1910 anordnade kurserna inkom till Kungl. Maj:t den 16 november 1910. Af denna berättelse inhämtas hufvudsakligen följande.

Kursen för seminarielärare med flera hade börjat den 15 juni 1910 och hållits i enlighet med den af Kungl. Maj:t fastställda planen. I kursen hade deltagit 5 lärare från allmänna läroverken, 5 lärarinnor från enskilda flickskolor, 7 seminarielärare och 3 folkhögskollärare. Kursen för folkskollärare hade tagit sin början den 13 juni och sedermera fortgått till och med den 23 juli i enlighet med af Kungl. Maj:t fastställd plan. Till bestridande af en tredjedel af deltagarnas dagtraktamenten hade landstingen utom fem samt städer, som ej deltoge i landsting, anslagit medel. På anhållan af centralförbundet hade dessa landsting, respektive städer, jämväl utsett deltagare, hvilkas antal bestämts efter folkmängden i respektive län och städer. I de fem län, hvarest landstingen ej anslagit medel, hade en del kommuner trädt emellan, så att det blifvit möjligt att antaga några deltagare äfven från dessa län. I den mån detta ej skett, hade lämnats tillträde åt sökande från andra län, nämligen i de fall kommunerna därstädes beviljat anslag. Sålunda hade icke mer än en plats blifvit vakant. Antalet deltagare hade därför varit 99.

Vid berättelsen funnos fogade dels redogörelser från de särskilda lärarna, dels ock ett af aktiebolaget Sveriges allmänna revisionsbyrå afgifvet utlåtande öfver granskning af räkenskaper för kurserna, hvilket utlåtande är af följande innehåll:

»På anmodan af centralförbundet för nykterhetsundervisning hafva vi genomgått och granskat räkenskaperna öfver de utbildningskurser i hälsolära och alkohologi för seminariernas, allmänna läroverkens, flickskolornas och folkhögskolornas äfvensom folkskolornas lärarkårer m. fl., som pågått under innevarande år.

Räkenskaperna äro ordentligt förda och utgifterna behörigen verificerade, och har den verkställda granskningen endast gifvit anledning till några få anmärkningar, hvilka emellertid blifvit tillfredsställande förklarade.

Det af Kungl. Maj:t till kursen för seminariernas, allmänna läroverkens, flickskolornas och folkhögskolornas lärarkårer ställda anslaget	kr.	25,000: —
jämte ränta å i bankinrättning insatta medel	»	47: 32
	kr.	25,047: 32

är i räkenskaperna redovisadt på följande sätt:

Dagtraktamenten och reseersättningar till kursdeltagare	kr.	13,627: 20	
Arfvoden till föreläsare och amanuenser	»	8,090: —	
Arfvoden till vaktmästare	»	546: —	
Arfvoden till byråföreståndare	»	450: —	
Inköpt undervisningsmateriell	»	1,747: 62	
Diverse omkostnader	»	479: 13	kr. 24,939: 95
Insatt å kungl. statskontorets giroräkning i riksbanken			» 107: 37
			kr. 25,047: 32

Det af Kungl. Maj:t till kursen för folkskollärarna ställda anslaget	kr.	33,000: —
jämte ränta å i bankinrättning insatta medel	»	62: 46
	kr.	33,062: 46

redovisas i räkenskaperna på följande sätt:

Dagtraktamenten och reseersättningar till kursdeltagare	kr.	20,695: 56
Arfvoden till föreläsare och amanuenser	»	7,230: 75
Arfvoden till vaktmästare	»	836: 10
Arfvode till byråföreståndare	»	500: —
Inköpt undervisningsmateriell	»	528: 73
Diverse omkostnader	»	1,433: 52
Insatt å kungl. statskontorets giroräkning i riksbanken	»	1,837: 80
	kr.	33,062: 46

Enligt anteckning i räkenskaperna finnes af inköpt undervisningsmateriell en behållning

från 1908 års kurs värderad till	kr.	671: —
från 1909 års kurs » »	»	603: 89
och från innevarande års kurser	»	417: 88
eller tillsammans	kr.	1,692: 77

Stockholm den 16 november 1910.»

Ifrågavarande kurser hafva otvifvelaktigt visat sig vara till stort gagn för nykterhetsarbetet. Om jag nu måste föreslå en nedsättning i anslaget till en kurs för seminarielärare med flera under år 1912 och icke heller kan förorda förhöjdt anslag till kursen för folkskollärare, är också orsaken Departementschefen.

därtill att söka i bristen på tillgängliga medel. Såsom statsrådet och chefen för civildepartementet redan uppgifvit beräknas för år 1912 ett väsentligt mindre belopp brännvinsförsäljningsmedel vara tillgängligt än för år 1911. Detta nödgar till inskränkningar, och då dessa ju icke utan svårighet kunna vidtagas beträffande de smärre hittills utgående årliga understöden till nykterhetssällskap och nykterhetstidskrifter, synas lämplighetsskäl tala för att genom någon inskränkning på här ifrågavarande punkt söka nedbringa totalsumman. Jag har redan antydt, hvar denna inskränkning bör ske. Då medel till bägge här ifrågavarande kurser icke kunna anvisas i hittillsvarande utsträckning samt kursen för folkskollärare väl får anses såsom den ojämförligt viktigaste, återstår endast att söka nedbringa kostnaderna för kursen för seminarielärare med flera. Enligt hvad jag under hand inhämtat, kan denna kurs, som nu för 20 deltagare betingar en utgift af 25,000 kronor, om antalet deltagare inskränkes till 15, göras för 20,000 kronor. Arfvodet för hvarje föreläsning utgår för närvarande med 30 kronor och kursdeltagarna uppbära i dagtraktamente under de 9 veckor, kursen varar, 10 kronor. Hvad föreläsningsarfvodet beträffar är detta visserligen icke högre än hvad i allmänhet i motsvarande fall plägar utgå. Jag föreställer mig dock att, då brist på medel i detta fall tvingar till sparsamhet, det skall vara möjligt att finna kompetenta lärare, som af intresse för saken äro villiga att meddela undervisning mot ett något lägre arfvode. Likaledes synes det mig, som om under dylika förhållanden dagtraktamentena kunna något sänkas. Jag förordar därför ett anslag till denna kurs af 18,000 kronor.

En nödvändig förutsättning för att ens detta belopp skall kunna utgå är emellertid, att den summa af 10,000 kronor, som Riksdagen allt sedan år 1909 af brännvinsförsäljningsmedlen ställt till Kungl. Maj:ts förfogande för mötande af uppkommande, ej i förväg beräknade kraf på hjälp i striden för nykterheten, nu måste högst väsentligt inskränkas. Detta måste visserligen betraktas såsom en olägenhet, hvarvid emellertid för närvarande icke torde vara något att göra.

Centralförbundet har i sin framställning anhållit, att tillträde till kursen för seminarielärare med flera måtte beredas jämväl åt lärare vid småskoleseminarier och högre folkskolor. Denna framställning lärer väl under nuvarande förhållanden knappast kunna föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd, då det ju icke kan vara lämpligt att, sedan kursen för år 1912 inskränkts till 15 deltagare, öppna densamma för nya kategorier af lärare. Jag afstyrker alltså för närvarande centralförbundets framställning uti senast ifrågavarande afseende.

I enlighet med hvad jag sålunda anfört får jag i underdånighet förorda, att för år 1912 må anvisas dels till en kurs i alkohologi och hälsolära för ämneslärare och ämneslärarinnor vid folkskoleseminarierna, vid folkhögskolorna samt vid de under öfverstyrelsens för rikets allmänna läroverk inseende ställda läroanstalter äfvensom för gymnastiklärarna vid folkskoleseminarierna och de allmänna läroverken, dels ock till en liknande kurs för folkskollärare tillhopa 51,000 kronor.

Centralförbundet för nykterhetsundervisning, angående åskådningsmateriell.

Uti underdånig ansökning har centralförbundet för nykterhetsundervisning vidare anfört, bland annat, följande.

På framställning af Kungl. Maj:t hade 1908 års Riksdag beviljat tretusenfemhundra kronor för utgifvande af tvenne grafiska framställningar öfver årliga förbrukningen af brännvin, vin och öl i Sverige samt kemisk analys af dessa och en del alkoholfria drycker. Dessa tabeller vore nu under utarbetande och torde vara färdiga före 1910 års slut.

På grund af det trängande behofvet af ny åskådningsmateriell för nykterhetsundervisningen, särskildt i folkskolan, och upprepade framställningar härom till centralförbundet hade dess styrelse år 1909 ingått till Kungl. Maj:t med anhållan om förnyad proposition till Riksdagen angående anslag för ifrågavarande ändamål, hvilken anhållan Kungl. Maj:t emellertid då icke fann skäligt att bifalla.

Sedan dess hade förnyade framställningar, särskildt från lärarhåll, gjorts, att centralförbundet måtte påskynda utgifvandet af ett urval af de grafiska tabeller, hvilka sedan flera år förelåge utarbetade, men som i brist på medel icke kunnat göras tillgängliga för allmänheten. Då centralförbundet icke vågade hoppas på, att Kungl. Maj:t skulle vara benägen att äska anslag för utgifvandet på en gång af ett större antal af dessa tabeller, hade förbundet genom en sakkunnig kommitté låtit undersöka, hvilka utaf dessa som i första rummet borde komma i fråga för utgifning. Kommittén har därvid förordat, att i första rummet kapten B. Boys äfven i utlandet mycket uppmärksammade undersökningar rörande alkoholens inverkan på skyttens träffsäkerhet, uthållighet och nervsystem, öfver hvilka undersökningar genom centralförbundets försorg grafiska framställningar utarbetats, borde komma i fråga. Förbundet hade i detta syfte äfven infordrat kostnadsberäkning från generalstabens litografiska anstalt, hvilken beräkning vore bilagd ansökningen. Enligt densamma skulle utgifvandet af ofvannämnda tabeller i 2,000 exemplar hvardera betinga en kostnad af 4,300 kronor. Ifall Kungl. Maj:t funne skäligt att såsom villkor för statsbidrags erhållande förordna, att en lika stor summa bör tillskjutas af centralförbundet,

hvilket skedde förra gången statsbidrag för liknande ändamål beviljades, skulle för utgifningen af nu ifrågavarande tabeller erfordras ett tillskott af statsmedel på 2,150 kronor.

Centralförbundet hölle före, att undervisningen om alkoholens verkningar på skyttens träffsäkerhet, uthållighet och nervsystem skulle vara väl på sin plats icke blott vid seminarierna och de allmänna läroverkens samt folkskolornas högre klasser utan äfven vid våra folkhögskolor, inom våra omkring 6,000 nykterhetsföreningar äfvensom vid arbetarinstitut och i den allmänna föreläsningsverksamheten samt vid föreläsningar för värnpliktige. Att denna undervisning komme att i hög grad befrämjas och underlättas genom de nu föreslagna tabellerna torde vara alldeles uppenbart. För lärarkåren blefve gifvetvis hvarje nytt hjälpmedel af den största betydelse, när det gällde att på ett effektivt sätt tillämpa nådiga cirkuläret af den 4 november 1892 angående undervisning om alkoholens verkningar.

Departementschefen.

Såsom jag nyss nämnt är nu ett väsentligt mindre belopp brännvinsförsäljningsmedel tillgängligt än då motsvarande fördelning senast ägde rum. Äfven efter den inskränkning, jag förut förordat beträffande kursen i alkohologi för seminarielärare med flera, är återhållsamhet af nöden, om öfriga hittills utgående årliga anslag skola kunna anordnas med oförändrade belopp. Vid sådant förhållande finner jag mig icke kunna understödja centralförbundets här ifrågavarande framställning.

Tidskriften Tirfing.

Med bifall till därom af Kungl. Maj:t gjord framställning medgaf 1910 års Riksdag, att af ifrågavarande brännvinsförsäljningsmedel finge under de villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvades lämpliga, till understöd för utgifvande under år 1911 af »*Tirfing, tidskrift för nykterhetsundervisning och hälsolära*», utgå ett belopp af 1,500 kronor. Jämlikt nådigt beslut den 15 juli 1910 har sagda belopp för därmed afsedt ändamål ställts till förfogande af centralförbundets för nykterhetsundervisning verkställande utskott.

I underdånig ansökning har nu centralförbundet hemställt om utverkande hos Riksdagen af anslag till oförändradt belopp för utgifvande af nämnda tidskrift under år 1912. Mot bifall till denna hemställan har jag intet att erinra.

Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund m. fl. nykterhetsföreningar.

Med anledning af dels utaf Kungl. Maj:t gjorda framställningar dels ock inom Riksdagen väckta motioner anvisade 1909 års Riksdag af de medel, som, jämlikt 25 § i förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905, under åren 1909 och 1910 afsattes till främjande af

nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder, för nedannämnda ändamål följande belopp, nämligen:

för främjande af *Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbunds* verksamhet under år 1910 ..... kronor 4,000: —
för främjande af *Sveriges nationaltempels af Templarorden* studieverksamhet under år 1910 ..... » 3,000: —
för främjande af *nykterhetsorden Verdandis* studieverksamhet under år 1910 ..... » 2,000: —
för främjande af *Sveriges storloges af I. O. G. T.* studieverksamhet under år 1910 ..... » 8,000: —
för främjande af *Sveriges blåbandsförenings* studieverksamhet under år 1910 ..... » 3,000: —
för främjande af *Nationalgodtemplarordens* studieverksamhet under år 1910 ..... » 2,000: —
för främjande af nykterhetsföreningen *Hvita bandets* studieverksamhet under år 1910 ..... » 2,000: —

Med bifall till därom gjord nådig framställning anvisade 1910 års Riksdag af de brännvinsförsäljningsmedel, som komme att enligt förenämnda § afsättas under åren 1910 och 1911, för främjande af nyssberörda föreningars verksamhet under år 1911 samma belopp, som beviljats för år 1910, med undantag däraf att anslaget till Sveriges blåbandsförening höjdes till 4,000 kronor.

I underdånig ansökning den 25 september 1910 har nu Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamling i enlighet med beslut vid årsmötet 1910, därvid samtliga ofvannämnda nykterhetssällskap varit genom ombud företrädda, anhållit om anslag till sagda sällskap jämväl för år 1912 med enahanda belopp, som anvisats för år 1911, samt under de villkor och den kontroll, som af Kungl. Maj:t pröfvades lämpliga. I öfrigt har i ansökningen anförts följande.

Då det arbetsår, för hvilket anslag för första gången beviljades, icke vore till ända, och då icke alla sällskapen användt anslaget för budgetåret 1909—1910, kunde endast efter respektive sällskaps officiella berättelser uppgifvas, hvilka utgifter sällskapen för år 1909—1910 haft för sin upplysnings- och folkbildningsverksamhet och hvilka belopp de för arbetsåret 1910—1911 anvisat för nämnda ändamål.

Godtemplarorden, med ett medlemsantal vid årets början af 227,261, hade under arbetsåret 1909—1910 för dessa ändamål användt 33,003 kronor 88 öre och för 1910—1911 anslagit 36,046 kronor 65 öre;

Sveriges blåbandsförening, med ett medlemsantal af 104,905, hade för arbetsåret 1910—1911 anvisat 9,950 kronor;

Templarorden, med ett medlemsantal af 57,308, hade under år 1909—1910 för samma ändamål användt 9,855 kronor 28 öre och för år 1910—1911 anvisat 17,373 kronor 57 öre;

Nationalgodtemplarorden, med ett medlemsantal af 43,899, hade för år 1909—1910 användt 9,258 kronor 90 öre och för år 1910—1911 anvisat 8,605 kronor;

Nykterhetsorden Verdandi, med ett medlemsantal af 23,619, hade för år 1909—1910 användt 4,433 kronor 56 öre och för år 1910—1911 anvisat 4,460 kronor;

Hvita bandet, med ett medlemsantal af i rundt tal 6,200, hade för arbetsåret 1910—1911 anvisat 3,200 kronor; och

Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund, med ett medlemsantal af 10,889, hade för år 1909—1910 användt 3,760 kronor och för år 1910—1911 anvisat 4,427 kronor 52 öre.

Såsom af dessa uppgifter framginge, förmäles i ansökningen slutligen, fortsatte de ifrågavarande nykterhetssällskapen i allt större omfattning den upplysnings- och folkbildningsverksamhet, till stöd för hvilken tidigare beviljade anslag lämnats, och de kunde icke, om uppgjorda planer för framtiden skulle kunna fullföljas och verksamheten alltmera vidgas, undvara fortsatt understöd.

Med framhållande af angelägenheten däraf att nykterhetssaken såväl vid den i förberörda ansökning nämnda upplysningsverksamheten som ock i allmänhet ej isolerades från sitt sammanhang med folkets fostran till sedlig kraft, har Svenska nykterhetssällskapet i infordradt underdånigt utlåtande den 29 oktober 1910 tillstyrkt nådigt bifall till den gjorda ansökningen.

Departements-chefen. Då anledning icke förekommit att indraga eller minska understödet för någon af här ifrågavarande nykterhetssällskap, torde ansökningen böra bifallas.

Chefen för civildepartementet, statsrådet grefve Hamilton anförde härefter vidare:

I hvad chefen för ecklesiastikdepartementet anfört anser jag mig böra instämma. Under förutsättning af bifall till hvad jag och nämnda departementschef tillstyrkt skulle således af ifrågavarande medel på grund af de inkomna framställningarna utdelas sammanlagdt 163,900 kronor.

Härefter kan beräknas återstå bortemot ett par tusen kronor, hvilket belopp torde böra ställas till Kungl. Maj:ts förfogande på sätt förut ägt rum.

Jag får alltså i underdånighet hemställa, att Kungl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen

att af de medel, som, jämlikt 25 § i nådiga förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905, äro eller blifva afsatta för främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder, anvisa bidrag för nedan angifna ändamål att under de villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvas lämpliga, utgå med följande belopp, nämligen:

såsom understöd för år 1912 åt kuranstalten Sans Souci	kronor	7,000: —
såsom bidrag till vissa byggnadsarbeten m. m. vid Stockholms alkoholisthem	»	3,500: —
såsom understöd för år 1912 åt samma hem	»	8,500: —
såsom understöd för år 1912 åt kuranstalten Solvik å Styrsö	»	7,000: —
såsom bidrag till påbörjande af anläggning af en handelsträdgård vid svenska diakonsällskapets vårdhem Berga	»	3,000: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1911 af verksamheten vid sistnämnda anstalt	»	8,650: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1912 af verksamheten vid Strängnäs stifts alkoholisthem vid Härnö	»	5,000: —
såsom bidrag till nybyggnadsarbeten vid sällskapets för kristlig social nykterhetsverksamhet Flodakoloni	»	5,000: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1911 af verksamheten vid samma koloni	»	5,000: —
till främjande af järnvägsmännens helnykterhetsförbunds verksamhet under år 1912	»	2,000: —
såsom bidrag till uppehållande af internationella byråns för alkoholismens bekämpande verksamhet under år 1912	»	750: —
till främjande af Svenska sällskapets för nykterhet och folkuppfostran, det år 1837 stiftade Svenska nykterhetssällskapets verksamhet under år 1912	»	8,000: —
Transport	kronor	63,400: —

Transport	kronor	63,400: —
till understöd för fortsatt utgifvande under år 1912 af tidskriften Mimer	»	2,000: —
till främjande af Sveriges lärares nykterhetsförbunds verksamhet under år 1912	»	3,000: —
för främjande af Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås verksamhet under år 1912	»	8,000: —
till främjande af centralförbundets för nykterhetsundervisning verksamhet under år 1912	»	10,000: —
till anordnande under år 1912 af kurser i alkohologi och hälsolära dels för ämneslärare och ämneslärarinnor vid folkskoleseminarierna, vid folkhögskolorna samt vid de under öfverstyrelsens för rikets allmänna läroverk inseende ställda läroanstalter äfvensom för gymnastiklärarna vid folkskoleseminarierna och de allmänna läroverken, dels ock för folkskollärare	»	51,000: —
till understöd för utgifvande under år 1912 af tidskriften Tirfing	»	1,500: —
för främjande af Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbunds verksamhet under år 1912	»	4,000: —
för främjande af Sveriges nationaltempels af Templarorden studieverksamhet under år 1912	»	3,000: —
för främjande af nykterhetsorden Verdandis studieverksamhet under år 1912	»	2,000: —
för främjande af Sveriges storloge af I. O. G. T. studieverksamhet under år 1912	»	8,000: —
för främjande af Sveriges blåbandsförenings studieverksamhet under år 1912	»	4,000: —
för främjande af Nationalgodtemplarordens studieverksamhet under år 1912	»	2,000: —
samt		
för främjande af nykterhetsföreningen Hvita bandets studieverksamhet under år 1912	»	2,000: —
Summa	kronor	163,900: —

samt att, sedan berörda belopp, 163,900 kronor, äfvensom de af Riksdagen från ifrågavarande medel tidigare anvisade belopp utgått, utaf återstoden af de medel, som äro eller blifva afsatta för ifrågava-

rande ändamål, till Kungl. Maj:ts förfogande ställes ett belopp af högst 2,000 kronor för främjande på annat sätt af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder.

Hvad chefen för civildepartementet sålunda hemställt behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, bifalla samt förordnade, att proposition i ämnet af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle aflåtas till Riksdagen.

Ur protokollet:

Carl G. Edman.